

Evergem - Hoeksken 29

mei-oktober 2021

L. MALFLIET, N. HEYNSSENS, P. BILLEMONT & J. HOORNE

DL&H-archeologienota

Colofon

Project
Evergem Hoeksken 29
Archeologienota

Auteurs: Lisa Malfliet, Nele Heynssens, Patsy Billemon & Johan Hoorne

Erkend Archeoloog:
De Logi & Hoorne bv
OE/ERK/Archeoloog/2015/00052
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465 RPR Gent
www.dl-h.be

DL&H-archeologienota
© 2021 – De Logi & Hoorne bv

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bv

Inhoud

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN	5
Abstract	5
HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK	5
1. Beschrijving van de uitgevoerde werken	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. Onderzoekskader	7
1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen	7
1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota	7
1.3. Onderzoeksopdracht	11
1.3.1. Vraagstelling	11
1.3.2. Randvoorwaarden	11
1.4. Onderzoeksstrategie en -methode	11
2. Assessmentrapport	12
2.1. Methoden, technieken en criteria	12
2.2. Assessment van het onderzochte gebied	12
2.2.1. Landschappelijke ligging	12
2.2.1.1. Ligging	12
2.2.1.2. Geologie	12
2.2.1.3. Aardkunde	14
2.2.1.4. Topografie	14
2.2.1.5. Bodemgebruik	16
2.2.1.6. Synthese	16
2.2.2. Archeologische voorkennis en historisch kader	17
2.2.2.1. Historisch kader	17
2.2.2.2. Archeologische voorkennis	22
2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	24
2.2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	24
2.2.5. Synthese	24
2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek	25
2.2.7. Samenvatting onderzoek	26
HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE EN BIJLAGEN	27
1. Bibliografie	27
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	29
1. Gemotiveerd advies voor het al dan niet moeten nemen van maatregelen	29
1.1. Volledigheid uitgevoerde onderzoek	29
1.2. Afwezigheid van een archeologische site	29
1.3. Impactbepaling	29

DEEL 1: VERSLAG VAN RESULTATEN

Abstract

De initiatiefnemer wenst ter hoogte van Hoeksken 29 in Evergem (Oost-Vlaanderen) een projectgebied van 7725m² te ontwikkelen. Op een terrein van het Woonzorgcentrum Ter Caele worden de bouw van een nieuwe vleugel met ondergrondse parkeergarage en vernieuwde buitenaanleg voorzien. Hiervoor vraagt de initiatiefnemer een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan. De bouwwerken op een oppervlakte van 5800m² zullen een negatieve impact hebben op het potentieel aanwezige bodemarchief binnen het projectgebied.

Voor het opstellen van de archeologienota werd enkel een bureaustudie uitgevoerd. Daarbij zijn beschikbare bronnen en kaarten geraadpleegd: geografische gegevens, historische kaarten, luchtfoto's, toponiemen en de gekende archeologische vindplaatsen in de omgeving. Deze studie wijst erop dat het plangebied zich bevindt binnen een regio met een behoorlijk potentieel voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen. Het projectgebied is echter sterk antropogeen beïnvloed met bebouwing en verharding.

De geplande bodemingrepen vallen grotendeels in zones die reeds bebouwd of verhard zijn. Zones waar de bodem mogelijk onverstoorde bleef, zijn beperkt op het projectgebied. Er wordt bijgevolg geen verder vooronderzoek aanbevolen binnen het projectgebied, omdat dit weinig potentieel heeft tot kennisvermeerdering.

HOOFDSTUK 1: BUREAUONDERZOEK

1. Beschrijving van de uitgevoerde werken

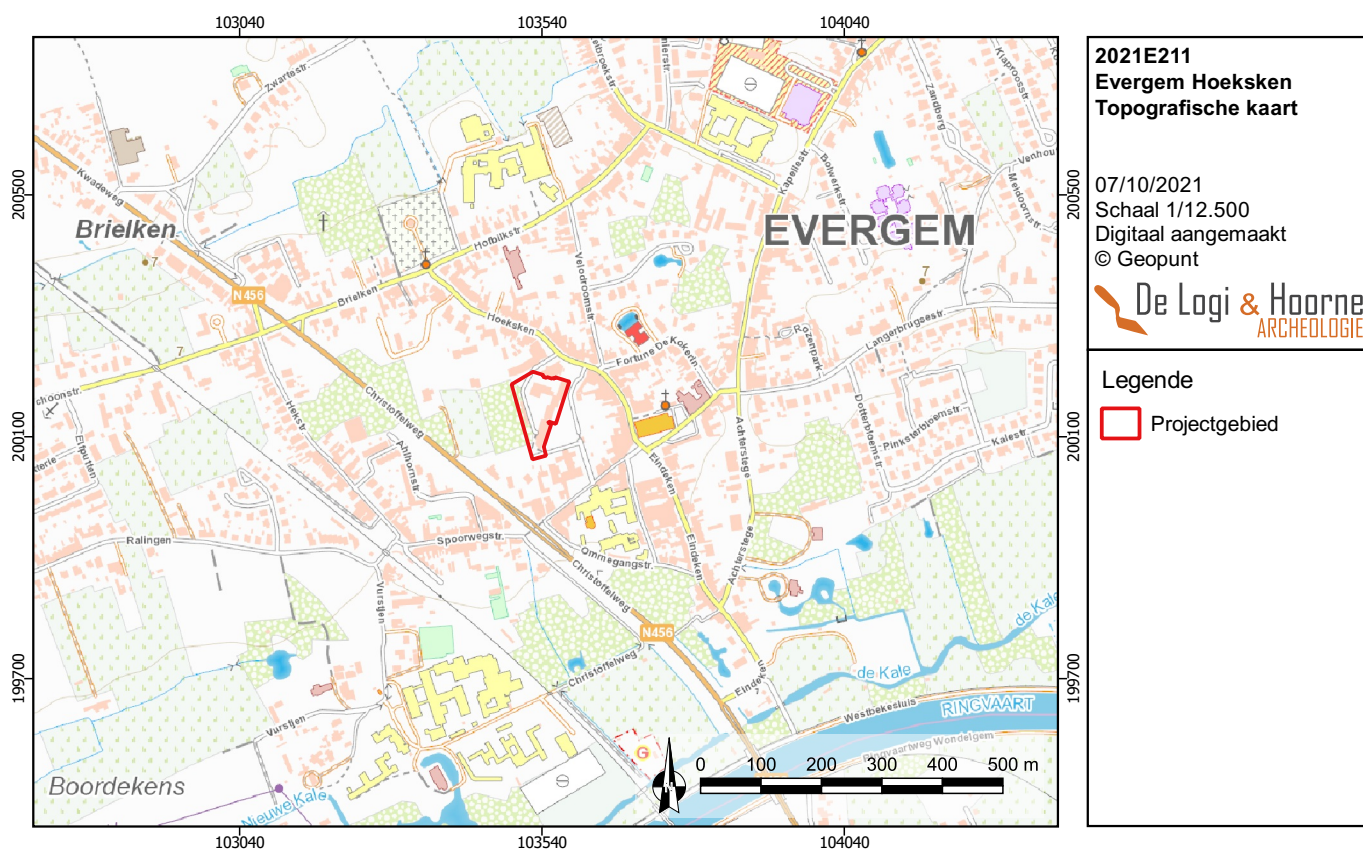
1.1. Administratieve gegevens

Projectcode bureauonderzoek:	2021E211
Sitecode:	EVE-HOE-21
Locatie projectgebied:	Evergem Hoeksken 29, omsloten door de Grossenknetenstraat en de Bibliotheekstraat
Bounding box (Lambert72):	Punt 1: min. X: 103489,8; max. Y: 200062,8 Punt 2: max. X: 103585,6; min. Y: 200207,8
Kadaster:	Evergem, Afdeling 2 (Evergem), Sectie D: 1691A
Oppervlakte projectgebied:	7725m ²
Oppervlakte percelen:	7725m ²
Termijn bureauonderzoek:	20 mei t.e.m. 8 oktober 2021
Betrokken actoren en specialisten:	Nele Heynssens (erkend archeoloog, veldwerkleider); Lisa Malfliet (assistent-archeoloog); Patsy Billemon (aardkundige); Johan Hoorne (redactie)
Wetenschappelijke advisering:	Niet van toepassing
Kadasterkaart:	Figuur 1
Topografische kaart:	Figuur 2

Figuur 1: Projectgebied op de kadasterkaart (© Geopunt)

Figuur 2: Plangebied op een topografische kaart (© Geopunt)

1.2. Onderzoekskader

1.2.1. Geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer wenst een terrein van 7725m² ter hoogte van Hoeksken 29 in Evergem (Oost-Vlaanderen) te ontwikkelen. Het betreft kadastraal het perceel 1691A van afdeling 2 (Evergem), sectie D in Evergem. Het gaat om een terrein waarop een bestaand Woonzorgcentrum aanwezig is, dat vernieuwd zal worden.

In het noordwesten van het terrein wordt de bouw van een 1970m² groot gebouw gepland. Het gebouw heeft een V-vorm waarvan de hoeken zijn afgerond. Het heeft een gelijkvloers, 3 verdiepingen en een beperkte dakverdieping met 2 technische lokalen. Elke verdieping bestaat uit slaapkamers, ruimtes voor voorzieningen en gedeelde (leef)ruimtes en heeft een terras gericht naar het oosten.

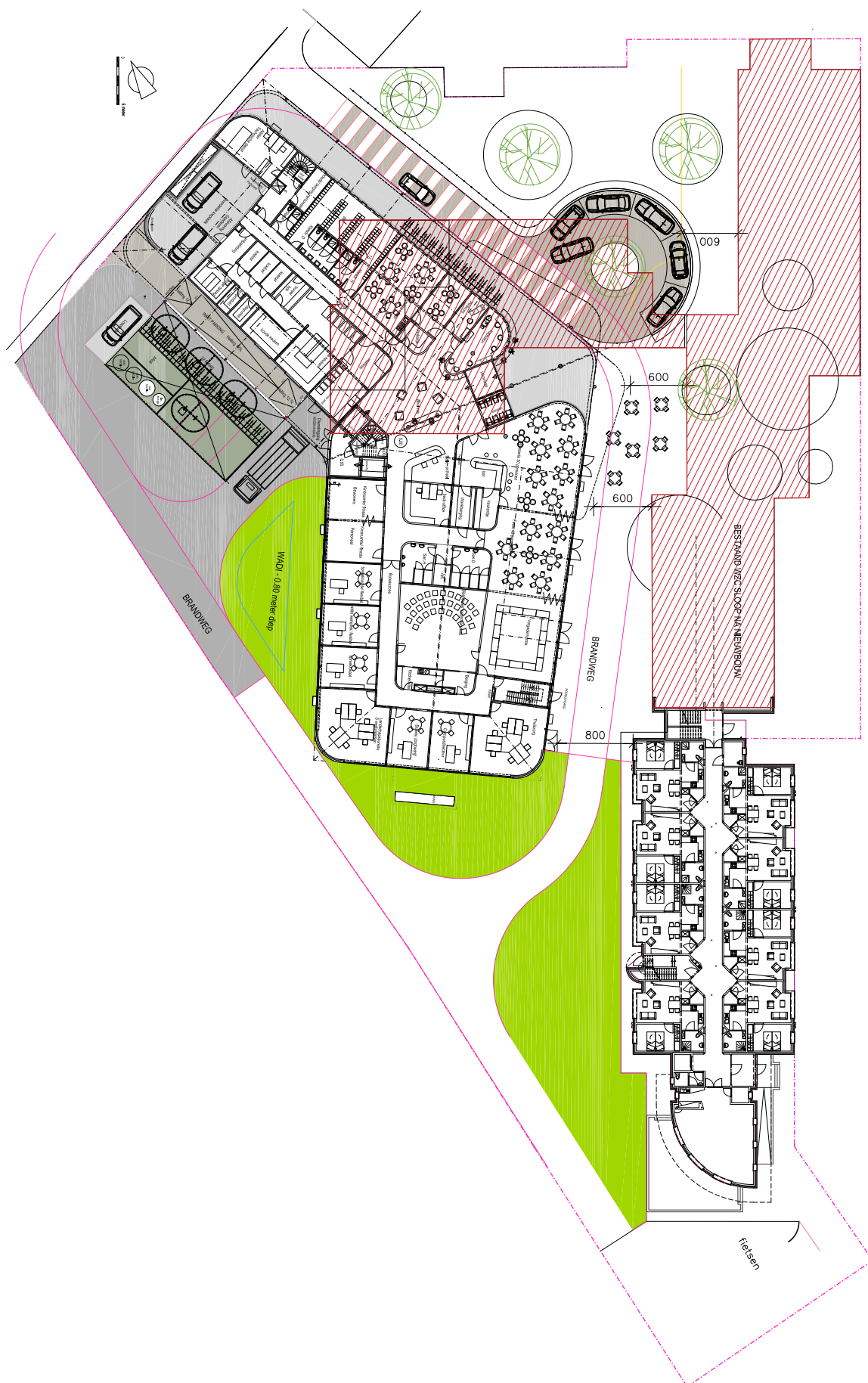
Onder dit gebouw wordt een ondergrondse verdieping (3,50m diep) voorzien met 50 parkeerplaatsen, bergplaatsen en ruimtes voor voorzieningen zoals elektriciteit, server... De inrit naar de ondergrondse parkeergarage bevindt zich in het westen van het gebouw. Rondom de nieuwe vleugel wordt zo'n 1525m² aan nieuwe verhardingen voorzien, waaronder rioleringsputten voor regenwater en septische putten (zo'n 120m²) en een brandweg vallen. Ten westen van de nieuwe vleugel wordt eveneens een beperkte wadi van zo'n 60m² aangelegd zonder infiltratiekratten. De nieuwe verhardingen rond het hoofdgebouw, worden gefundeerd tot op een diepte van 0,80m.

Het bestaande gebouw in het zuiden van het terrein blijft volledig behouden. In de zuidelijke zone van het projectgebied zijn geen diepe bodemingrepen gepland. Het veelhoekige gebouw in het oosten van het projectgebied (huidige woonzorgcentrum) zal in eerste instantie bewaard blijven, maar wordt afgebroken na de bouw van de nieuwe vleugel. In deze zone wordt dan een open plein met groen aangelegd van zo'n 2270m².

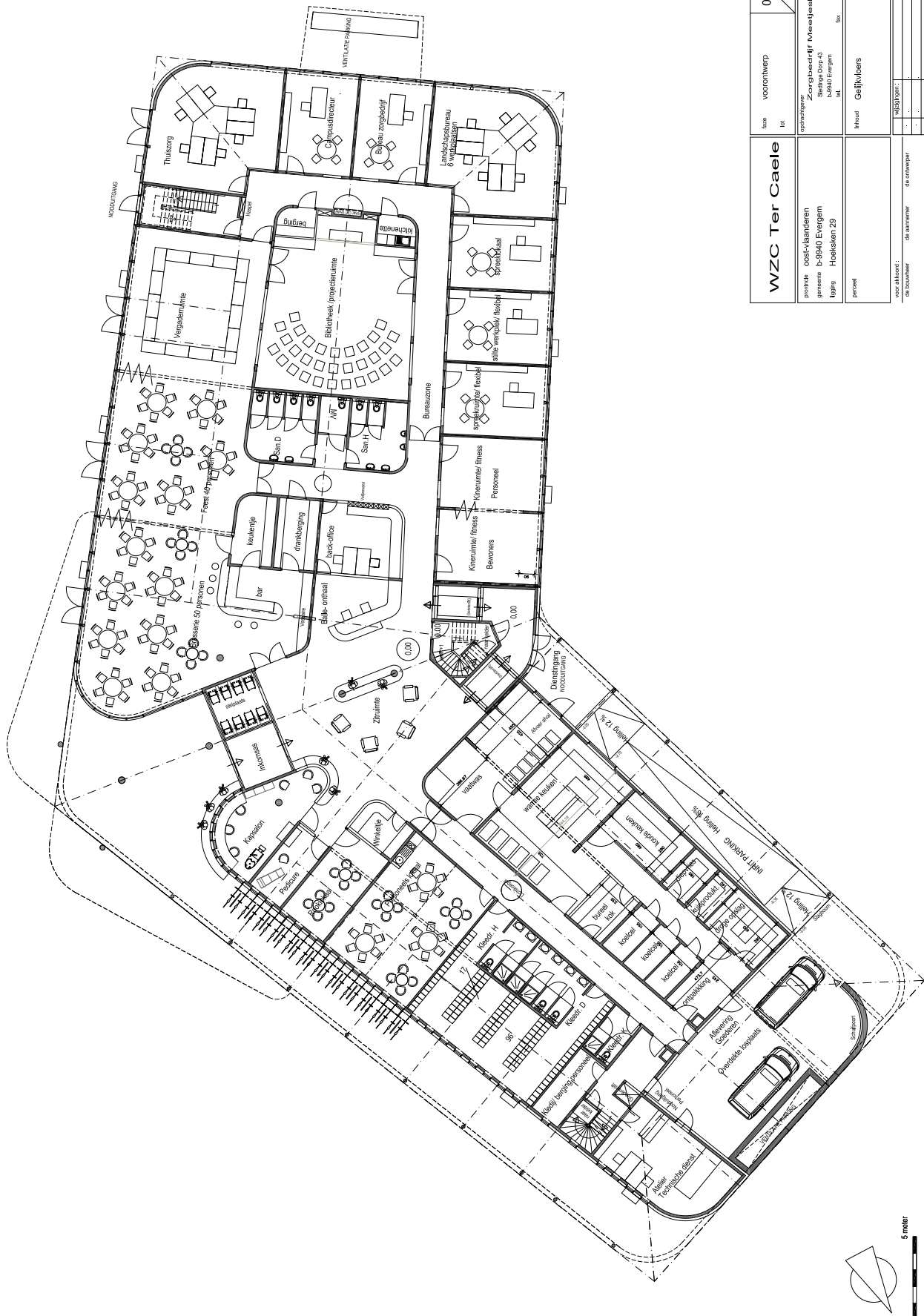
De geplande bouwwerken zullen een invloed hebben op het bodemarchief binnen het projectgebied. De huidige bebouwing had echter al een impact op de bewaring van het bodemarchief. De bestaande gebouwen zijn allen onderkelderd tot een diepte van minstens 2m. Enkel ten zuiden van het nieuwe gebouw wordt verwacht dat de bodem nog relatief ongestoord is, maar in deze zones worden geen diepe bodemingrepen voorzien. De meerderheid van de geplande bodemingrepen heeft plaats in zones die momenteel bebouwd zijn met onderkelderde gebouwen of verharding. Van de 1970m² grote nieuwbouw is minstens zo'n 1250m² vandaag bebouwd en/of verhard. In totaal bedreigen de nieuwe bouwwerken zo'n 5800m² waarvan op z'n minst 3700m² op heden is bebouwd en onderkelderd of verhard.

1.2.2. Criteria voor opmaken archeologienota

De initiatiefnemer wenst op een terrein van 7725m² groot aan Hoeksken in Evergem een stuk nieuwbouw te realiseren van ongeveer 1970m². Hiervoor dient hij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan te vragen. Het plangebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is, noch in een beschermde archeologische site of vastgestelde archeologische zone. Het plangebied ligt niet volledig binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur. De percelen binnen het projectgebied hebben een oppervlakte die groter is dan 3000m². De bodemingreep is groter dan 1000m². De aanvrager van de vergunning is privaatrechtelijk en het gebied is op het gewestplan gekarteerd als woonzone, maar er is voor het gebied een RUP opgemaakt. Volgens artikel 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 moet bij de vergunningsaanvraag een archeologienota waarvan akte is genomen gevoegd worden. Deze archeologienota is het resultaat van een volledig afgerond archeologisch vooronderzoek. De eerste en enige fase binnen dit traject is een bureauonderzoek.

Figuur 3: Inplantingsplan van de nieuwbouw en omgevingsaanleg, met aanduiding van het te slopen gebouw in het rood
(© AIKO Architecten & Ingenieurs)

1.3. Onderzoeksopdracht

1.3.1. Vraagstelling

Dit bureauonderzoek heeft als doel het archeologisch potentieel van het projectgebied van 7725m² groot langs Hoeksken in Evergem door middel van historische bronnen en kaartmateriaal in te schatten. Op basis van deze bronnen moet afgewogen kunnen worden of verdere maatregelen in het kader van het archeologisch vooronderzoek nodig zijn, en welke deze zijn. Uiteindelijk moet dit bijdragen aan de finale afweging of voor een (deel van) het projectgebied al dan niet verdergezet onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving noodzakelijk is, en of er mogelijkheden tot behoud *in situ* bestaan, en wat hiervoor de voorwaarden en vereisten zijn. Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?
- Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?

1.3.2. Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bestaande bronnen gebruikt.

1.4. Onderzoeksstrategie en -methode

Dit bureauonderzoek moet, op basis van de literaire en cartografische bronnen, leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

Voor de uitvoering van het bureauonderzoek werd de bestaande literatuur over het projectgebied en de omgeving doorgenomen. Daarnaast zijn zowel de aardkundige als de historische cartografische bronnen geraadpleegd en zijn online beschikbare georeferente kaarten onderzocht. Deze gegevens leveren een inzicht in de gekende geomorfologie, bewoningsgeschiedenis, landschapshistoriek en -genese van het plangebied op.

Gegevens over aardkunde en geologie zijn geraadpleegd via de webservices van DOV Vlaanderen. Hoogtemodellen, orthografische foto's, historische kaarten en de bodemerosiekaart werden nagegaan via de webservices van Geopunt. De topografische kaart is via de website van het NGI geconsulteerd. Gegevens over de gekende erfgoedwaarde van het projectgebied werden geraadpleegd via het geoportaal en de Centrale Archeologische Inventaris. Een bestand met de afbakening van het projectgebied en de verschillende percelen, alsook de te realiseren plannen werd ter beschikking gesteld door de opdrachtgever. Alle digitale — en waar mogelijk ook analoge — onderzoeksdocumenten zijn binnen een GIS-omgeving geïntegreerd, vergeleken en bestudeerd.

Het aardkundige luik van het bureauonderzoek werd uitgevoerd door Patsy Billemon. Het meest relevante kaartmateriaal is onderzocht om de interpretatie van het gebied staven. Dit betreft voornamelijk de tertiair en quartair geologische kaart, de bodemkaart en het digitaal hoogtemodel. Aanvullend werd gebruik gemaakt van het boek 'Geologie van Vlaanderen' (BORREMANS 2015). Ook de landschappelijke boringen die in het verleden op en rond het terrein gebeurden, werden in het onderzoek geïncorporeerd. Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de bodemsoorten en hun verwachtingsgebied. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems, podzolen en/of restanten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden.

Het historische luik omvatte van het onderzoek, dat de studie van de kaart van Ferraris (1777), de Atlas der Buurtwegen (circa 1840), de Poppkaart (1842-1879) en de topografische kaart Vandermaelen (1846-1854). Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden. Het gekende erfgoed en archeologisch onderzoek van het onderzoeksgebied en zijn omgeving werd via het Geoportaal Onroerend Erfgoed en de Centrale Archeologische Inventaris opgezocht. Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur. Daarnaast is gebruik gemaakt van bronnen over de lokale toponymie en geschiedenis. De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid en zijn opgelijst in de bibliografie. Lisa Malfliet bundelde alle data in GIS en vatte de gegevens samen in deze archeologienota.

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Assessment van het onderzochte gebied

2.2.1. Landschappelijke ligging

In dit onderdeel van het assessmentrapport wordt het projectgebied ruimtelijk gesitueerd met aandacht voor zijn topografische en landschappelijke inplanting, en zijn bodemkundige, geologische en geomorfologische eigenschappen.

2.2.1.1. LIGGING

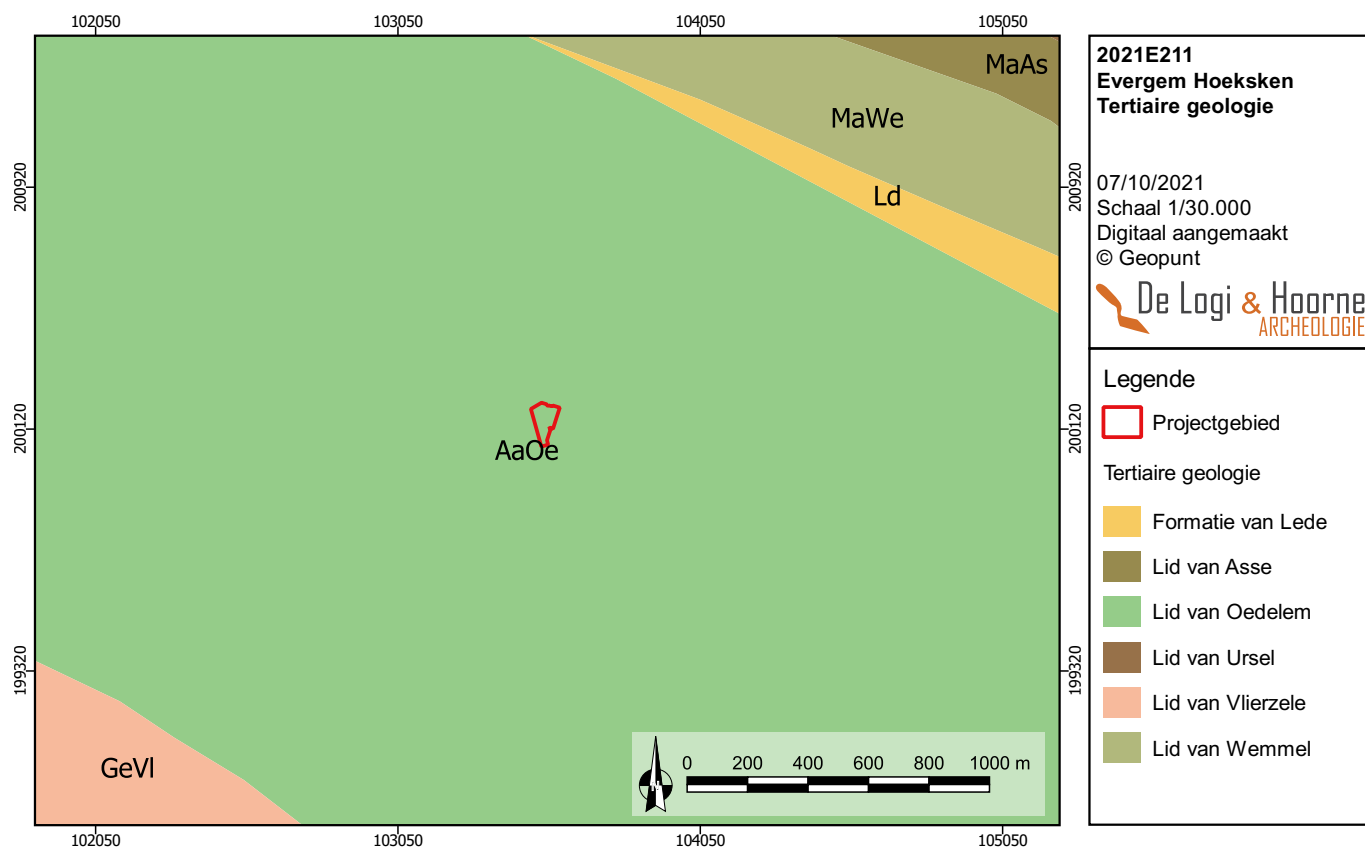
Het projectgebied van 7725m² groot bevindt zich in het centrum van de gemeente Evergem (Oost-Vlaanderen) op slechts 100m ten westen van de Sint-Christoffelkerk. In het noorden wordt het terrein begrensd door Hoeksken, in het noordwesten door de Grossenknetenstraat, in het zuiden door de Bibliotheekstraat en in het westen en oosten door bestaande perceelsgrenzen. Het projectgebied omvat zo het kadastraal perceel 1691A (Evergem, Afdeling 2, Sectie D). Het projectgebied maakt deel uit van een woonzorgcentrum.

Binnen het projectgebied zelf komen geen waterlopen voor. De dichtstbijzijnde grotere waterwegen zijn de Nieuwe Kale en de Ringvaart Om Gent. Deze bevinden zich op respectievelijk 650m en 720m ten zuiden van het projectgebied.

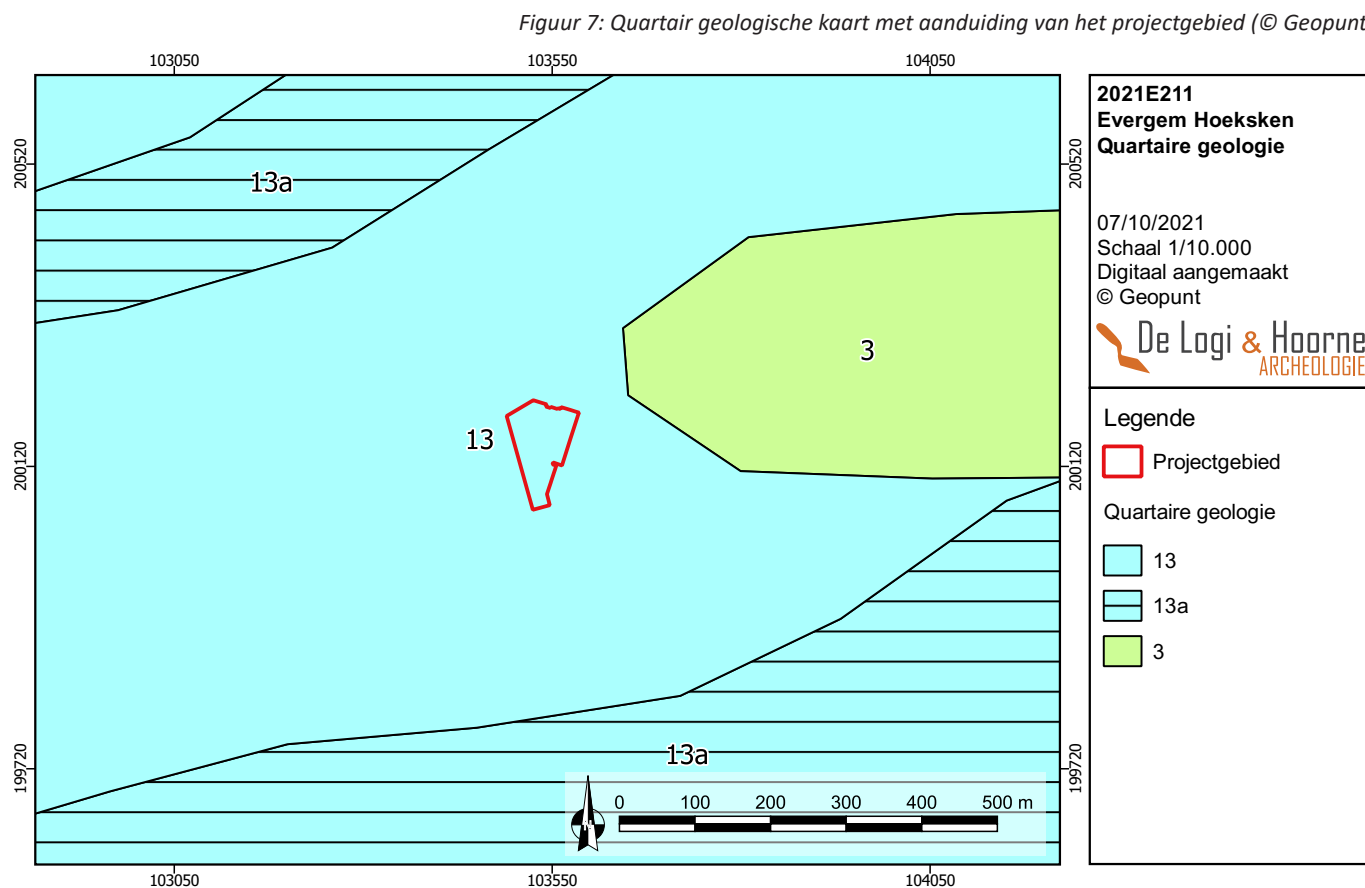
2.2.1.2. GEOLOGIE

Het onderzoeksgebied maakt deel uit van het Vlaamse Valleilandschap. Dit gebied situeert zich ten noorden van Gent tussen Maldegem en Stekene met zuidelijke uitlopers richting de Boven-Schelde, het Leiedal, de Dendervallei en oostelijke uitlopers richting Rupel-Dijle-Demer tot nabij Werchter. De Vlaamse Vallei bestaat uit een complex van thalwegen die zich in verschillende fasen hebben ingesneden in het Paleogeen- en Neogeensubstraat en daarna opgevuld zijn geweest met jong-Quartaire sedimenten. Deze Vlaamse Vallei vormt de kern van Zandig Vlaanderen, een zandige vlakte met een TAW waarde onder de +10m (BORREMANS 2015: 211-212).

Door het microreliëf en hydrografisch patroon van de Vlaamse Vallei is het mogelijk om nog een verdere onderverdeling van het landschap te maken. Het onderzoeksgebied wordt hierdoor ingedeeld in het kommengebied van Sleidinge.

Figuur 6: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 7: Quartaire geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Dit kommengebied bestaat uit lage ruggetjes, vlakke zones en kommen die gesloten of langs één zijde open zijn. De lage ruggetjes hebben een voornamelijk noord-zuid of westzuidwest tot oostnoordoostelijke oriëntatie. De noord-zuid gerichte ruggen hebben een voornamelijk niveo-eolische origine terwijl de andere verband houden met stroomruggen van verwilderde rivieren die noordwaarts afvloeiden. Het gebied vertoont een gemiddelde topografie van +6m TAW maar daalt zeer langzaam naar het noorden waar een minimale hoogte van +5m TAW wordt bereikt aan de zuidrand van de dekzandrug van Lembeke – Stekene (DE MOOR & HEYSE 1994).

Ter hoogte van het projectgebied wordt het Lid van Oedelem, binnen de Formatie van Aalter, aangesneden. Het Lid bestaat uit grijsgroen, fijn glauconiethoudend zand waarin lokaal drie niveaus met kalkzandsteenbanken kunnen voorkomen. Deze sedimenten zijn afgezet in een ondiep marien milieu, meer bepaald in distributiegeulen van wadden- of riviermondingsomgevingen of, verder naar het oosten, in lagunaire omstandigheden. Deze veranderende afzetomstandigheden tonen aan dat het Lid van Oedelem afgezet is geweest tijdens een lichte stijging van de zeespiegel in het Ypresiaan (midden – Eoceen; 56 - 47,8 Ma) (BORREMANS 2015: 137-138).

Boven het Lid van Oedelem worden Quartaire afzettingen weergegeven van het 'type 13'. Dit type wordt omschreven als een opvolging van eolische afzettingen uit het Weichseliaan (116 tot 11,7 ka), hellingsafzettingen uit het Quartair (2,58 Ma- recent), fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan en aan de basis getijdenafzettingen van het Eemiaan (126-116 ka). Het bovenliggende pakket, bestaande uit eolische afzettingen heeft volgens de verkenner van DOV (databank ondergrond Vlaanderen) op deze locatie een dikte van 1,30m. Indien voor de afzetting van deze sedimenten er een bodem kon worden gevormd, bestaat de kans dat op deze diepte een paleobodem kan worden aangetroffen.

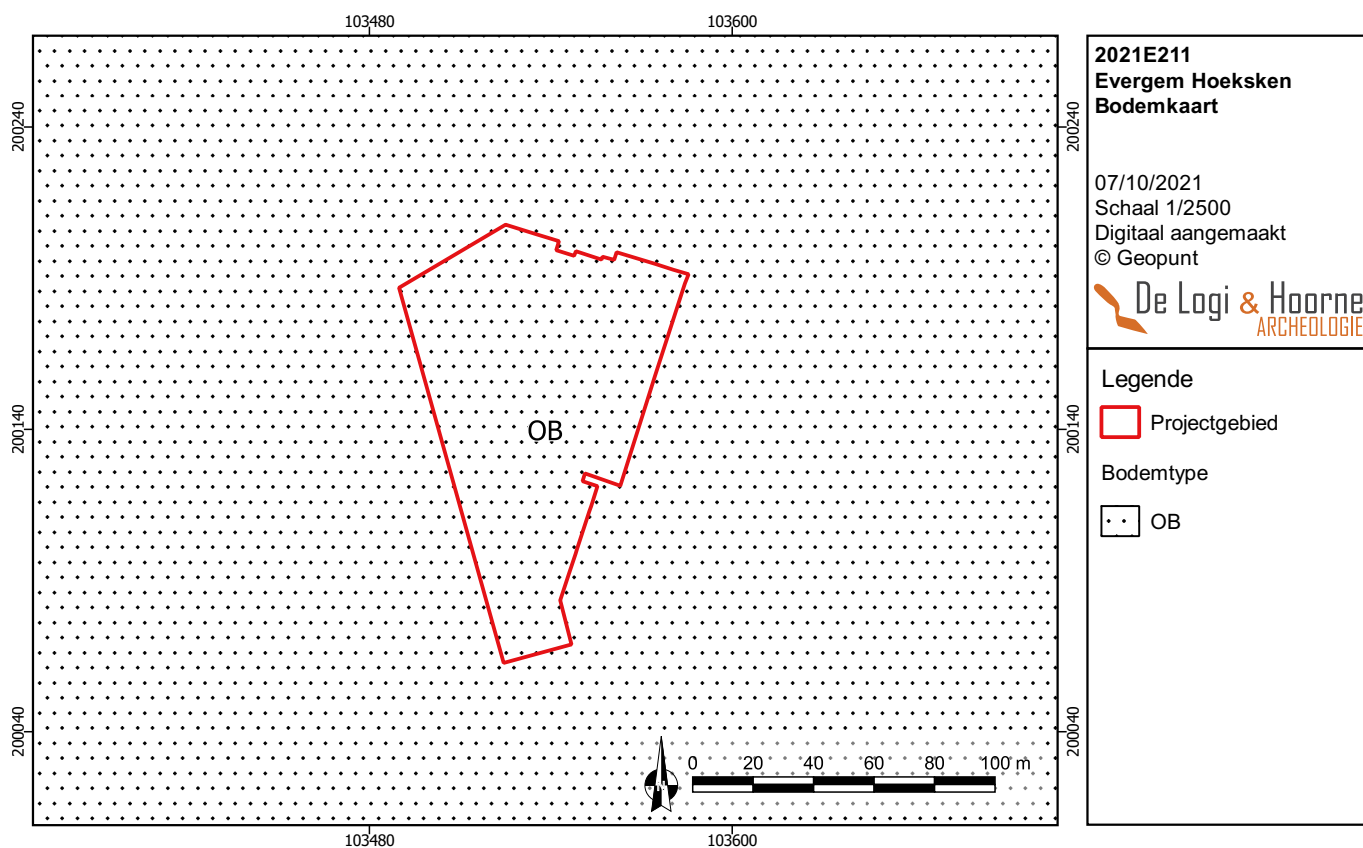
2.2.1.3. AARDKUNDE

De bodem van dit projectgebied wordt volgens de Vlaamse bodemkaart gekarteerd als bebouwde zone (OB). De classificatie 'bebouwde zones (OB)' wordt gebruikt voor het aanduiden van gronden waarvan het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens vermoedelijk gewijzigd of vernietigd is (VAN RANST & SYS 2000). Aan de hand van de omliggende bodemtypes kan worden vermoed dat de oorspronkelijke bodem van dit projectgebied een zandige textuur gaat vertonen met een matig droog tot droog karakter.

2.2.1.4. TOPOGRAFIE

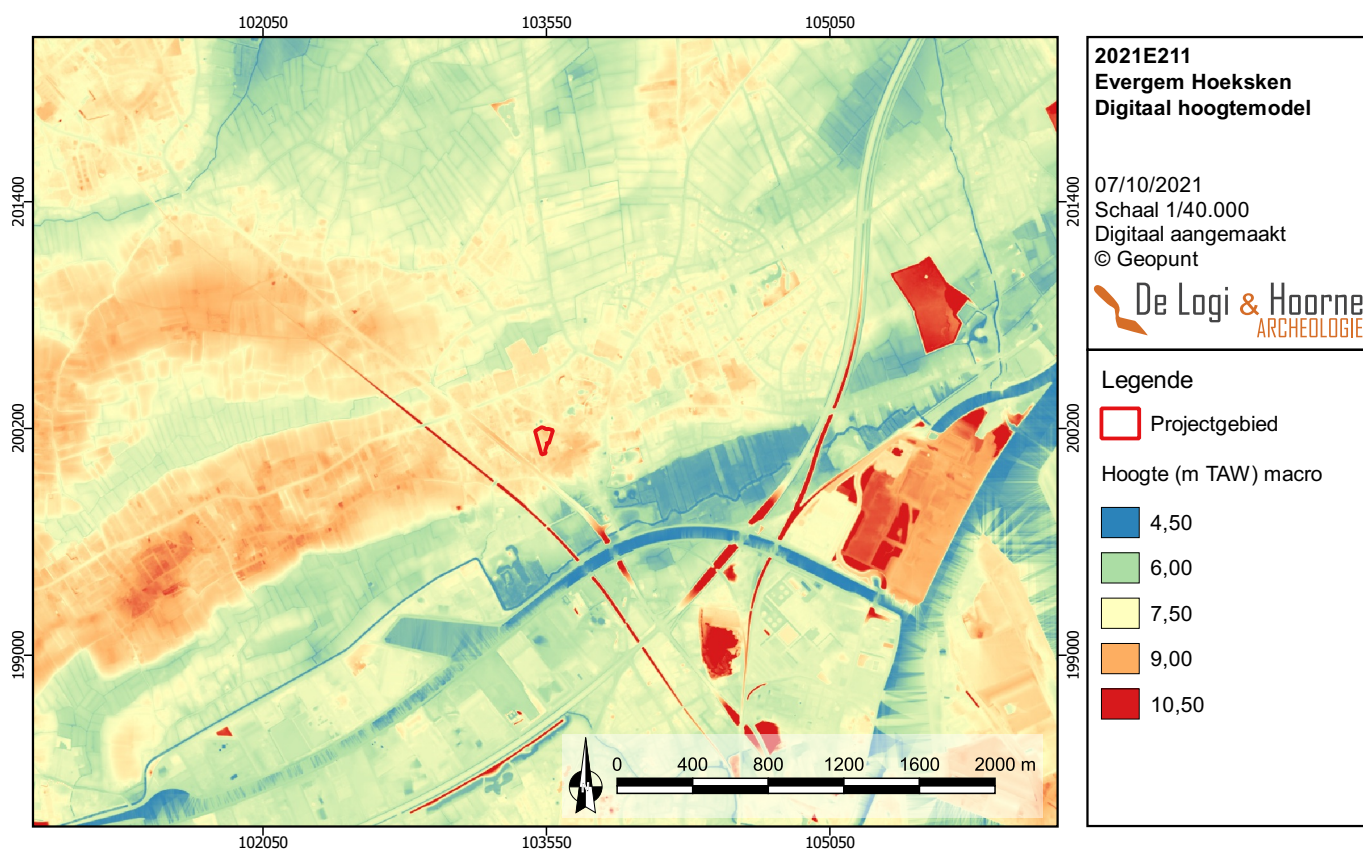
Op het projectgebied zelf kunnen geen waterlopen worden herkend. Het onderzoeksgebied is echter gelegen op een plaatselijke verhoging tussen twee aftakkingen van de Beneden Kale vallei (DE MOOR & HEYSE 1994). De vallei 400m ten noorden van het projectgebied werd gecreëerd door de waterloop de Hindeplas. Deze waterloop vertoont plaatselijk een zeer hoekig verloop, wat doet vermoeden dat deze door de mens is aangepast. 600m ten noorden van het projectgebied is de Nieuwe Kale aanwezig samen met twee zijwaterlopen, de Agterstege en de Rauwing. Beide zijwaterlopen starten op de helling van de lokaal aanwezige rug en stromen richting de Nieuwe Kale. De Nieuwe Kale is gelegen dichtbij de menselijk aangelegde Ringvaart Om Gent. De loop van de Kale is bij deze aanleg op verschillende plaatsen aangepast. Aan de hand van historische kaarten kan echter worden opgemerkt dat deze aanpassingen in de buurt van het projectgebied beperkt zijn gebleven en dat de loop van deze rivier een redelijk correcte voorstelling is van de oorspronkelijke locatie van deze waterloop.

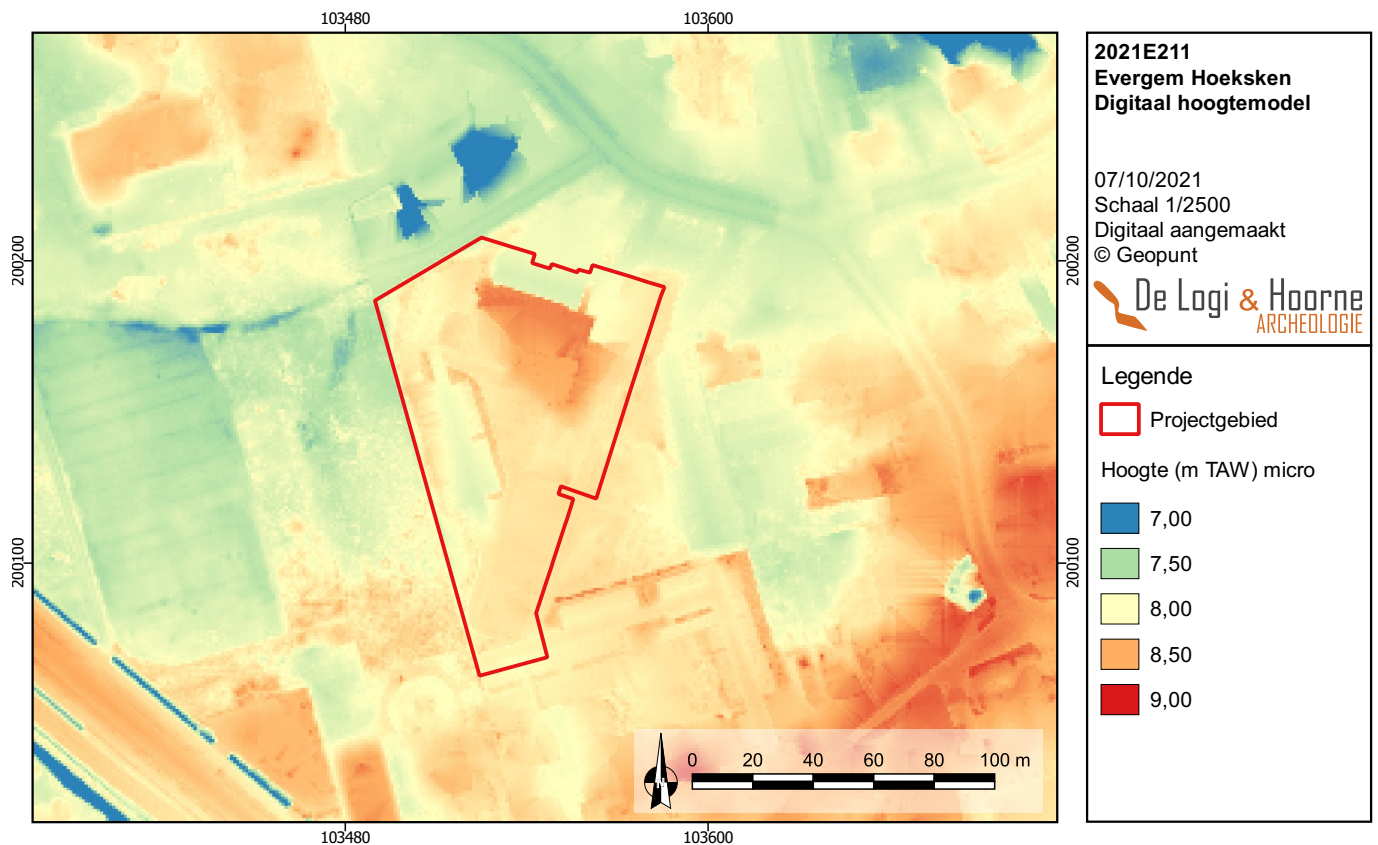
De topografie van het onderzoeksgebied varieert tussen de 7,7m en 8,7m TAW. De hoogste waarden kunnen worden opgemerkt centraal op het projectgebied. De lokale ophogingen hebben een zeer hoekig voorkomen wat er op wijst dat de aanwezige topografie op het projectgebied een antropogene oorsprong heeft. Ook de locatie van de lokaal lager gelegen onderzoek zones doen vermoeden dat deze antropogeen zijn aangelegd. Het projectgebied is gelegen op een hoger gelegen rug gevormd door de afzetting van eolische sedimenten. Ter hoogte van het projectgebied heeft deze rug een gemiddelde hoogte van 8m. Meer ten westen kunnen echter hoogtes tot 9,7m worden opgemeten. Het projectgebied lokaliseert zich op de zuidelijke flank van de rug.

Figuur 8: Het projectgebied op de bodemkaart (© Geopunt)

Figuur 9: Het projectgebied en de ruimere omgeving op een digitaal hoogtemodel (© Geopunt)

Figuur 10: Het projectgebied op een digitaal hoogtemodel (© Geopunt)

Als men gebruik maakt van de kaart 'Traditionele Landschappen Vlaanderen', maakt het onderzoeksgebied deel uit het straatdorpengebied van Waarschoot. Dit landschap is gekenmerkt door een sterk verstedelijkt weefsel met een grote dichtheid van bewoning langs de wegen. Daarnaast staat dit vlak landschap ook bekend voor de aanwezigheid van land- en tuinbouw (ANTROP 2002).

2.2.1.5. BODEMGEBRUIK

Op het projectgebied is momenteel het woonzorgcentrum Ter Caele aanwezig. Centraal en aan de oostelijke zijde van het projectgebied zijn de gebouwen met de residenties aanwezig. De gebouwen in het centrale gedeelte worden omringd door verharde gronden die onder andere worden gebruikt als terras van de plaatselijke cafetaria. In het westen bevindt zich een verharde parking en komen bomen en graszones voor.

2.2.1.6. SYNTHESE

Het projectgebied is gelegen op de zuidelijke flank van een plaatselijke rug dat omgeven is door twee riviervalleien. De nabijheid van een waterbron, de hogere ligging t.o.v. de omliggende omgeving, de vermoedelijk droge bodem en zuidelijke oriëntatie van het projectgebied wijzen op een behoorlijk archeologisch potentieel. Aan de hand van de Quartair geologische kaart kan ook worden aangetoond dat er een kans bestaat op het aantreffen van een paleobodem. Dit zorgt voor een behoorlijk archeologisch potentieel voor zowel het aantreffen van *in situ* bewaarde steentijdsites als voor het aantreffen van archeologische sporen uit jongere periodes.

Als men echter het bodemgebruik van het gebied, het bodemtype en de topografie van het projectgebied bekijkt, kan worden opgemerkt dat dit projectgebied niet gespaard is gebleven van recente antropogene invloeden. De ophoging aanwezig op het projectgebied heeft een duidelijk antropogene oorsprong. Deze ophoging gaat zich ook niet gaan beperken tot de locatie van de residenties maar zal ook een deel van de tuin uitmaken. Zowel in het noorden als in het zuiden kan een plaatselijke depressie worden opgemerkt. Vermoedelijk zijn hier de sedimenten weggehaald om de ophoging te creëren.

Deze grondwerken en de aanleg van de aanwezige bebouwing hebben vermoedelijk de natuurlijke bodemopbouw beïnvloed. Hoewel het onduidelijk is tot welke diepte de natuurlijke bodem is verstoord, kan worden vermoed dat een deel van het eventueel archeologisch erfgoed vernietigd zal zijn geweest tijdens deze vroegere bouwwerken.

2.2.2. Archeologische voorkennis en historisch kader

Behalve informatie over de ligging en de ondergrond zijn gegevens uit geschiedkundige literatuur en oude kaarten en de reeds gekende archeologische vaststellingen voor het plangebied en zijn nabije omgeving van groot belang voor het maken van een goede assessment.

2.2.2.1. HISTORISCH KADER

De plaatsnaam Evergem is ontstaan uit de samenstelling van de persoonsnaam *Ever*, het verzamelsuffix *-inga* en *-heem*, wat als betekenis woonplaats van de lieden van Ever in zich draagt. De eerste tekstuele vermelding van Evergem situeert zich in 966 als *Euergehem*. Omstreeks 1105 wordt de gemeente als *Euerchem* beschreven, wat in 1145 evolueert tot *Evergem* (DEBRABANDERE *et al.* 2010: 81). De eerste vermelding hangt samen met de opsomming van koning Lotharius over de binnen zijn rijk gelegen bezittingen en rechten van de Sint-Baafsabdij. Na de invallen van de Noormannen komt het gebied onder voogdij te staan van de heren van Dendermonde. Het noordoostelijke gebied ten opzichte van het centrum, waartoe het projectgebied behoort, bleef evenwel eigendom van de Sint-Baafsabdij. Vanaf de 13de eeuw wordt het grootste deel door de centralisatie van de grafelijke macht weer overgedragen aan de Sint-Baafsabdij. Sinds 1559 maakte het gebied deel uit van het bisdom Doornik en nadien het bisdom Gent. Vanaf de 19de eeuw wordt het gebied als zelfstandige parochie erkend (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021a).

De Ferrariskaart van 1777 toont voor de ruimere omgeving van het projectgebied een vrij dichte bewoning langsheen de straten rond de kerk van Evergem. Deze straten kunnen nog herkend worden in het huidige straatbeeld. Het projectgebied zelf wordt grotendeels aangeduid als landbouwgrond, maar in de zuidwestelijke zone komen drie gebouwen voor. Ze variëren in grootte en oriëntatie. Net ten noorden van het projectgebied staat eveneens een gebouw aangeduid aan de straat die nu Hoeksken heet.

Slechts een 100m ten noordoosten van het projectgebied staat een site met circulaire walgracht aangeduid. Het gaat om het voormalig kasteel Huis ter Burcht dat vandaag de dag dienstdoet als het gemeentehuis van Evergem. Dit kasteel werd oorspronkelijk gebouwd door de heren van Evergem, vermoedelijk al in de 11de eeuw (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021b). Zo'n 600m ten zuidzuidwesten valt een tweede kasteelsite met gracht op. Dit is het Kasteel van Evergem dat vermoedelijk werd gesticht in de 12de eeuw door Raas van Gavere (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021c). Zo'n 650m ten zuidoosten van het projectgebied valt nog een derde omwalde site op.

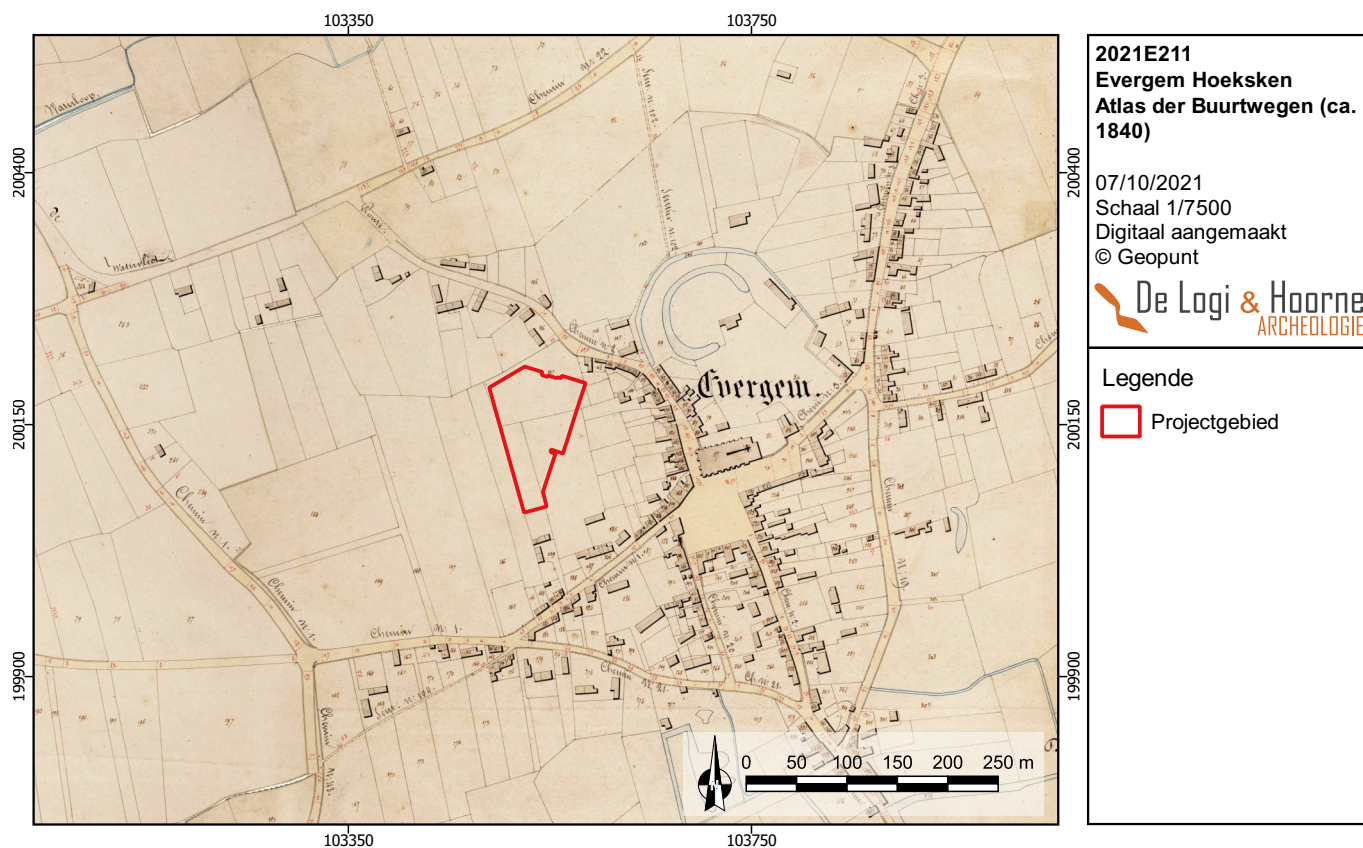
De Atlas der Buurtwegen uit 1840, de topografische kaart van Vandermaelen uit 1846-1854 en de Poppkaart uit 1842-1879 tonen een gelijkaardig beeld. Het stratennet bleef zo goed als onveranderd. Op de Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart komen geen gebouwen voor aan de zuidelijke grens van het projectgebied. Er komt nog steeds bebouwing voor aan het zuiden van het projectgebied, maar de gebouwen vallen op deze 19de-eeuwse kaarten net buiten de grenzen van het projectgebied. Op deze 19de-eeuwse kaarten staat een omwalde site vermeld met de naam *Den Bosch*. Dit was eveneens een kasteel gegroeid uit een omwalde motte opklimmend tot de 16de eeuw. Het werd gesloopt in 1942. Vandaag de dag bevindt het kasteeldomein, Kasteel Groenveld, zich 175m noordwestelijker (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021d).

Het projectgebied werd doorheen de jaren ook op enkele luchtfoto's en orthofoto's vastgelegd. De oudste beschikbare orthofoto is een opname uit de zomer van 1971 waarop binnen het projectgebied verschillende gebouwen voorkomen. De noordwestelijke hoek lijkt onbebouwd te zijn en wordt ingenomen door bomen. Op de eerstvolgende beschikbare orthofoto uit 1988 valt een ander beeld op, wat aangeeft dat er tussen 1971 en 1988 ingrepen zijn gebeurd binnen het projectgebied. Te midden van het projectgebied werd een nieuw gebouw bestaande uit drie vleugels gebouwd op de locatie van het huidige Woonzorgcentrum Ter Caele.

Figuur 11: Het projectgebied op de Ferriskaart van 1777 (© Geopunt)

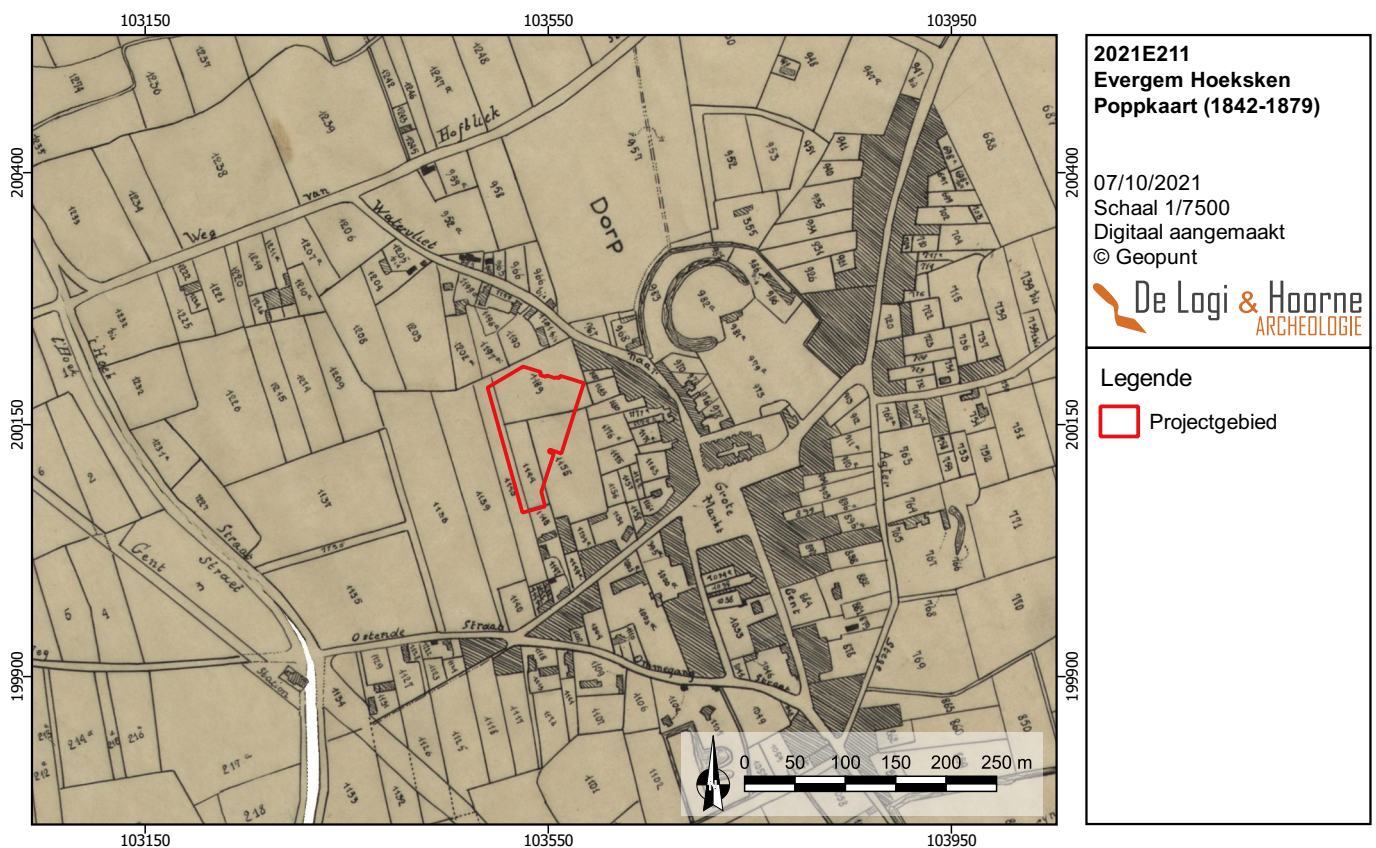
Figuur 12: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen van ca. 1840 (© Geopunt)

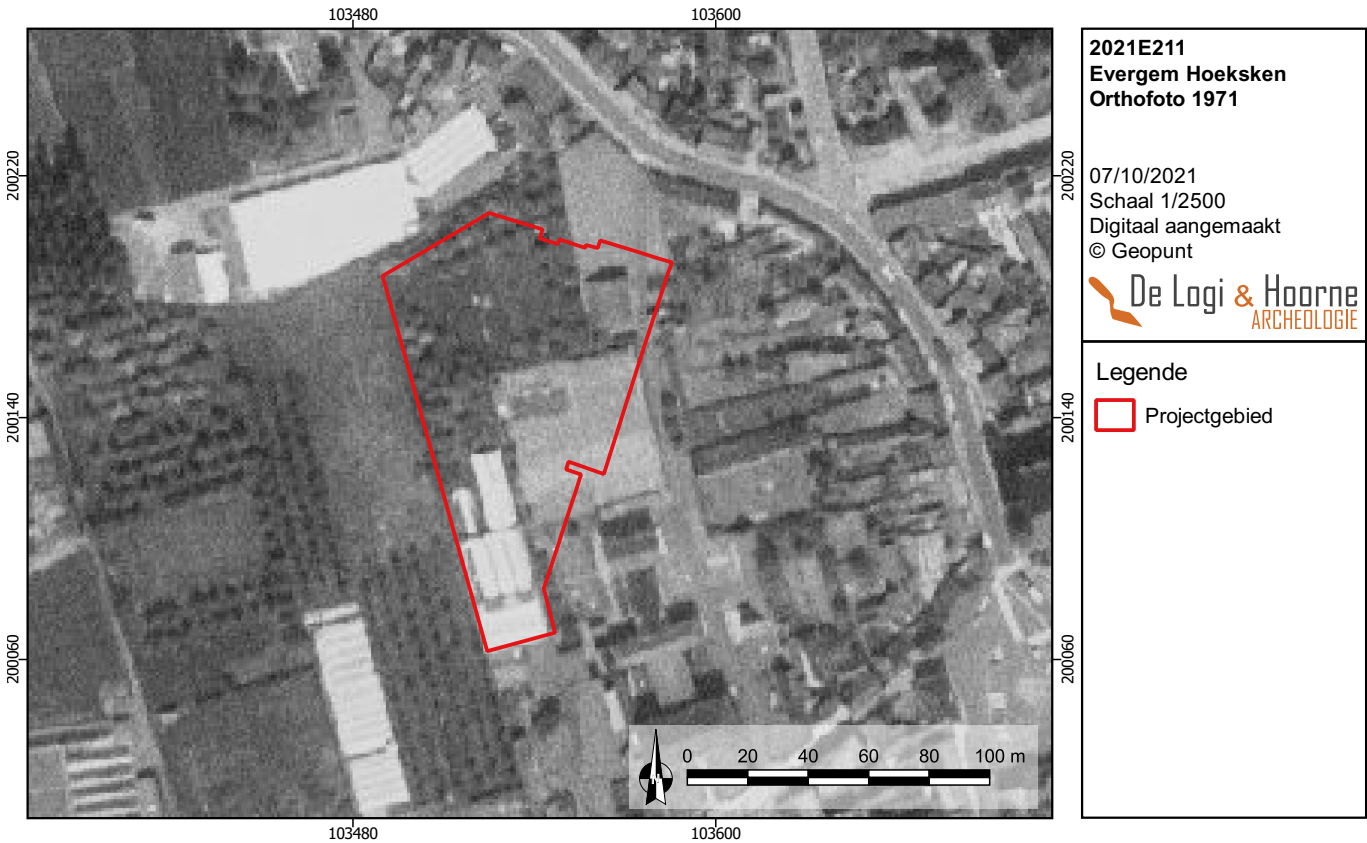

Figuur 13: Het projectgebied op de topografische kaart Vandermaelen van 1846-1854 (© Geopunt)

Figuur 14: Het projectgebied op de Poppkaart van 1842-1879 (© Geopunt)

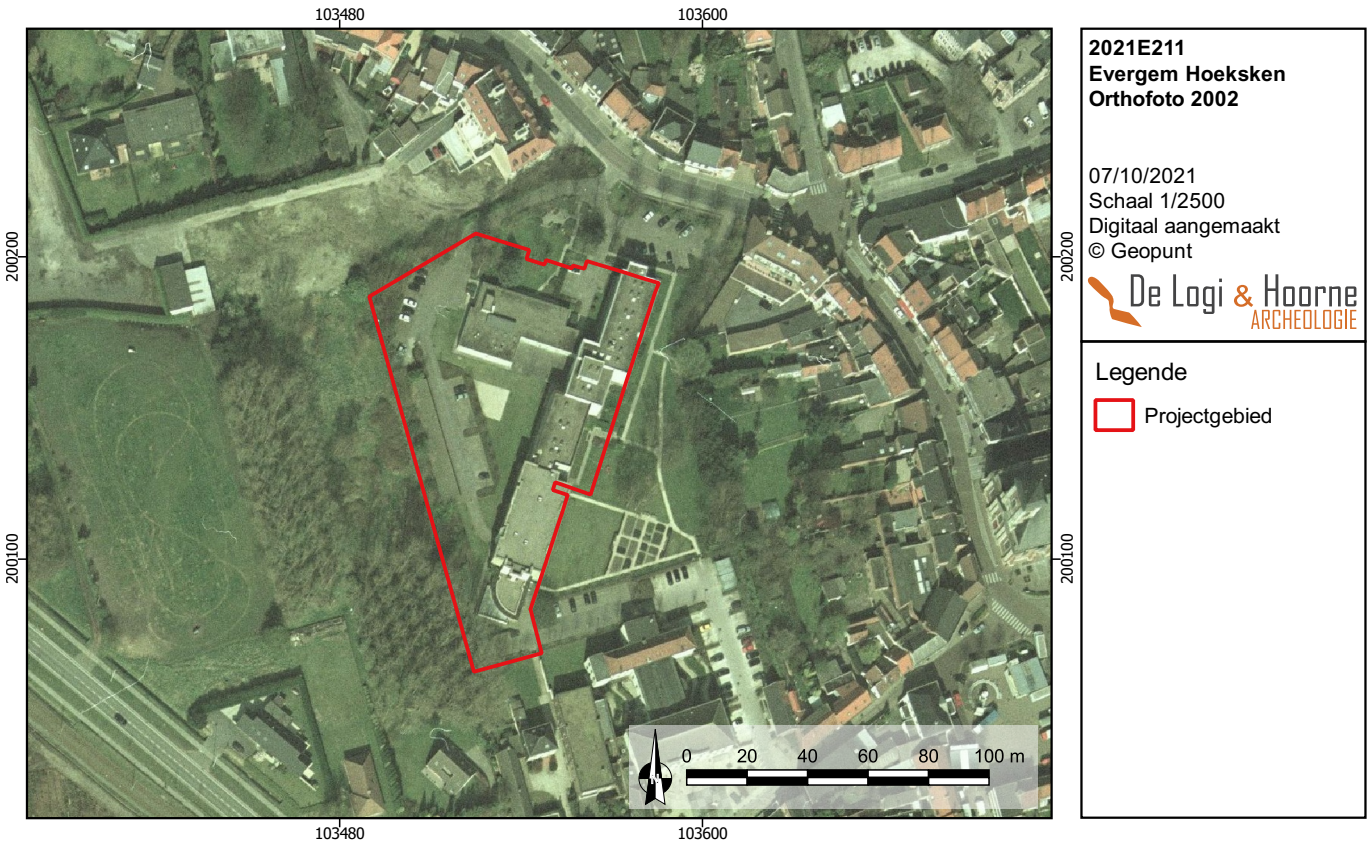

Figuur 15: Het projectgebied op een orthofoto uit 1971 (© Geopunt)

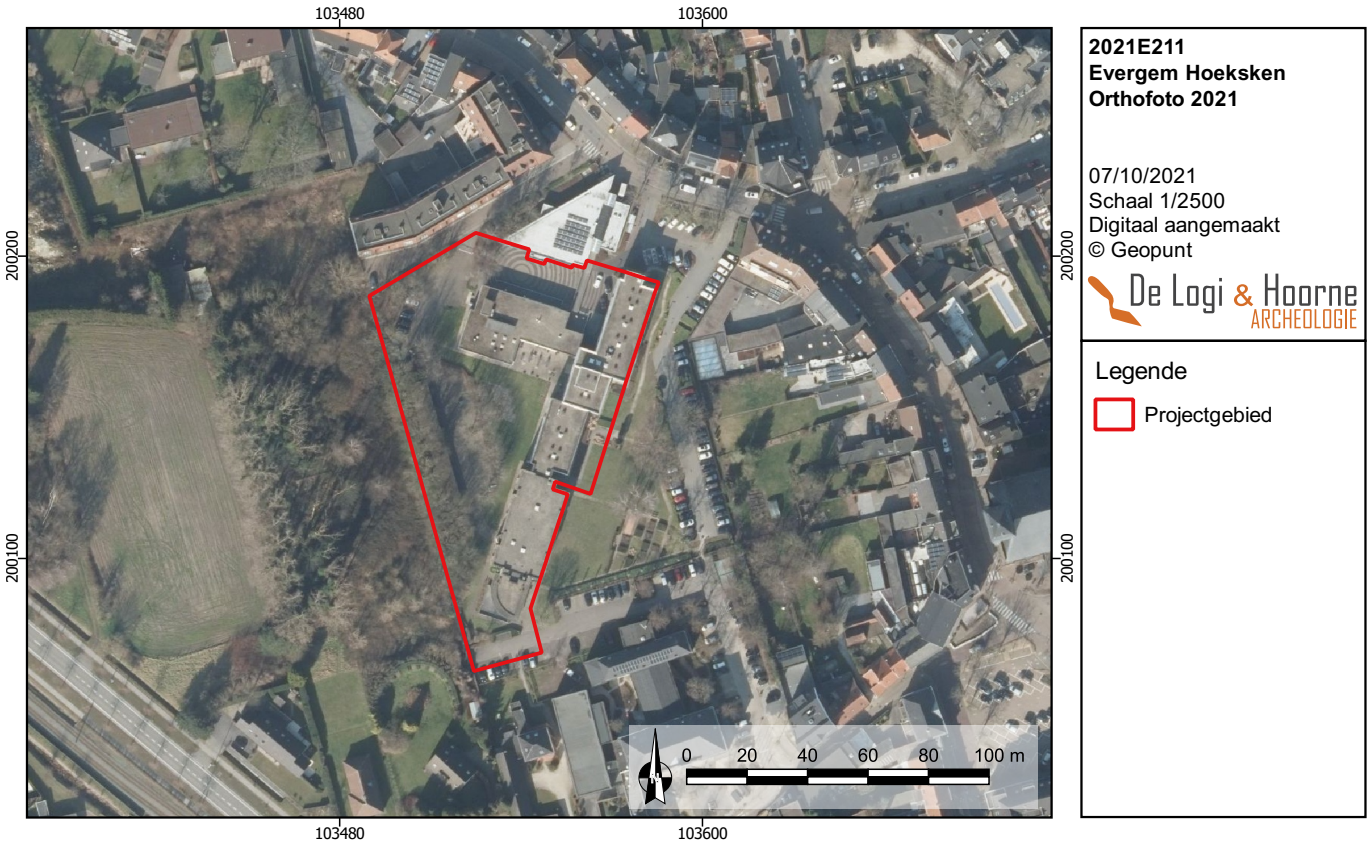

Figuur 16: Het projectgebied op een orthofoto uit 1988 (© Geopunt)

Figuur 17: Het projectgebied op een orthofoto uit 2002 (© Geopunt)

Figuur 18: Het projectgebied op een orthofoto uit 2021 (© Geopunt)

Vanaf het jaar 2000 zijn op een meer regelmatige basis luchtfoto's genomen boven het gebied. De hogere resolutie van deze beelden laat toe meer detail te onderscheiden. Voor 2002 werd aan het centrale gebouw een nieuwe blok gebouwd in het zuiden. In de westelijke zone werd een weg en verharde parking aangelegd. Op de verschillende geconsulteerde luchtfoto's konden door de aanwezige bebouwing geen *cropmarks* worden vastgesteld.

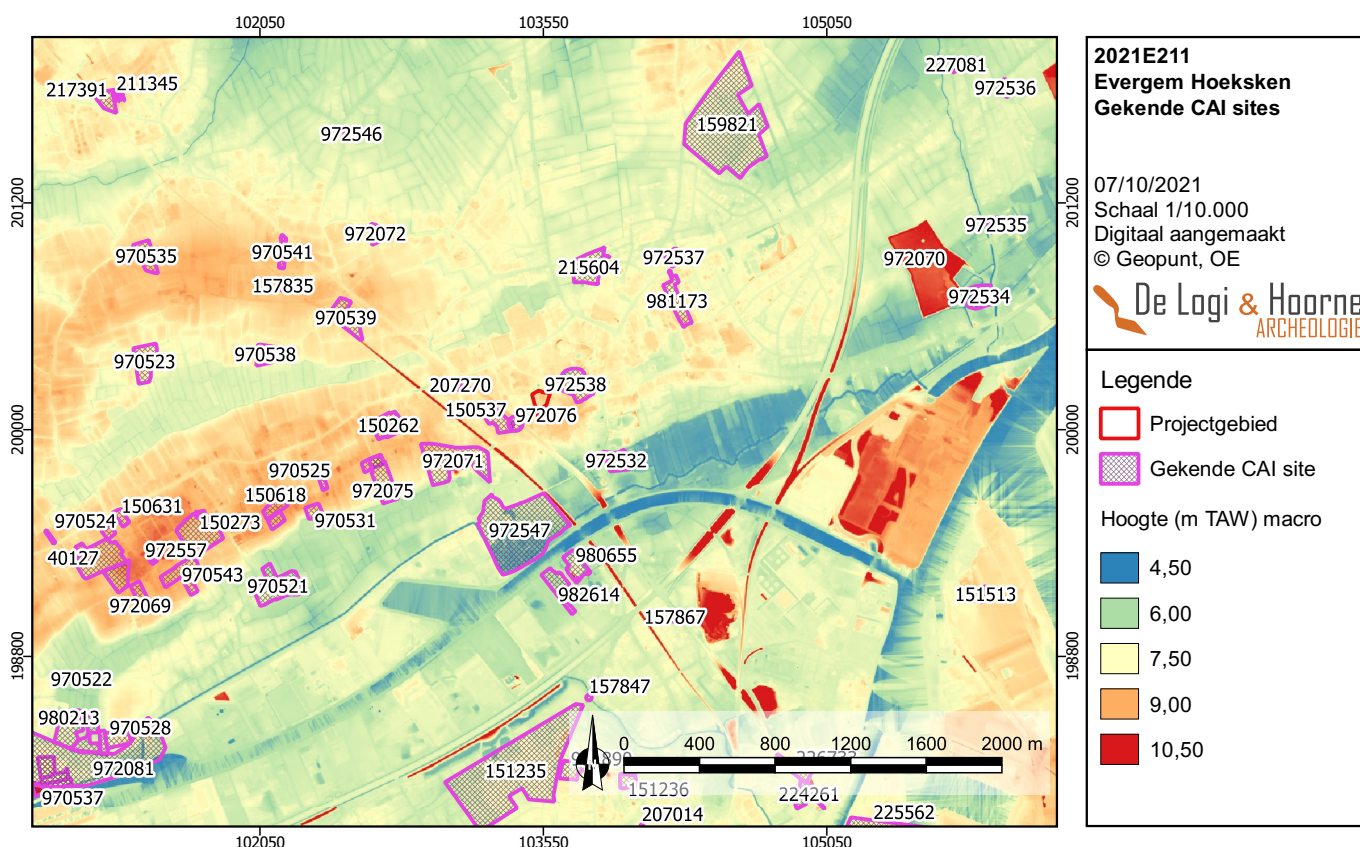
2.2.2.2. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Binnen de grenzen van het projectgebied zelf werd tot op heden geen archeologische vaststellingen gedaan. In de nabije omgeving werden in het verleden wel enkele archeologische sites aangetroffen en onderzocht. Op slechts 180m ten westzuidwesten van het huidige projectgebied werden tijdens een opgraving (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 972076; BOURGEOIS *et al.* 1989) aan de Spoorwegstraat een laag met aardewerk, paalsporen, mogelijke karresporen, greppels en drinkpoel aangetroffen die wijzen op bewoning in de ijzertijd (vroeg La Tène), Romeinse tijd (1ste – 3de eeuw n. Chr.) en volle middeleeuwen (12de – 13de eeuw).

In de onmiddellijke omgeving leverde een opgraving (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 150537; BRUGGEMAN & REYNS 2010) op zo'n 250m ten westzuidwesten van het projectgebied, tussen de Christoffelweg en de Hekstraat, eveneens bewoningssporen op waaronder gebouwplattegronden, een waterput en waterkuil, erfafbakeningen en mogelijke karresporen, uit de Midden-Romeinse tijd, de middeleeuwen en mogelijk ook de ijzertijd. Daarnaast zijn ook lithische artefacten aangetroffen uit de steentijd.

Zo'n 530m ten westzuidwesten van het projectgebied werd een grafheuvel uit de midden-bronstijd, bekend van op luchtfoto's, opgegraven (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 972071; SEMEY & VANMOERKERKE 1983). Tijdens deze opgraving en eerdere veldkartering zijn eveneens lithische artefacten aangetroffen uit de steentijd. Verder zijn ook een silo met besmeten aardewerk en verbrande noten uit de late ijzertijd, 2 Romeinse brandrestengraven en een laag met aardewerk, een leemlaag en een haard uit de volle middeleeuwen (11de – 12de eeuw) aangetroffen.

Figuur 19: Gekende CAI sites in de ruimere omgeving van het projectgebied op een digitaal hoogtemodel (@ Geopunt, OE)

CAI ID	Naam	Type onderzoek	Aard en vondstmateriaal	Datering	Afstand en richting van plangebied
150262	Ralingen / Schoonstraat (EVE-RAL-09)	opgraving	vlakgraven, gebouwplattegronden, waterputten	Romeinse tijd, volle middeleeuwen	820m W
150273	Koolstraat (EVE-KS-08)	opgraving	gebouwplattegronden, waterputten, afvalkuilen, beerputten, vlakgraven, losse vondsten: lithisch materiaal, aardewerk, metaal	mesolithicum, late ijzertijd (westen), Romeinse tijd, volle middeleeuwen, late middeleeuwen, nieuwe tijd	2km WZW
150537	Christoffelweg I	proefsleuvenonderzoek, opgraving	waterputten, nijverheidsgebouwen en productieplaatsen, losse vondsten: lithisch materiaal	steentijd, ijzertijd, Midden-Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwste tijd, 20ste eeuw	250m WZW
150618	Belzeelse Kerkweg / Ralingen (EVE-BK-09)	proefsleuvenonderzoek, opgraving	gebouwplattegronden, vlakgraven, crematiegraven, waterputten	Midden-Romeinse tijd, middeleeuwen	1,5km WZW
151235	Lange Velden	proefsleuvenonderzoek	funeraire gebouwen en structuren	late bronstijd, middeleeuwen	1,9km Z
151236	Hoeve Dossche	evaluerend terreinonderzoek	hoeve	16de eeuw	2km Z
157835	Kouwenbroek I	archeologische veldkartering	losse vondsten: lithisch materiaal	midde-mesolithicum	1,5km NW
157847	Liefkensstraat I	evaluerend terreinonderzoek	gracht, aardewerk	late middeleeuwen of 16de eeuw	1,6km Z
157867	Zeeschipstraat I	archeologische veldkartering	losse vondsten: lithisch materiaal	steentijd	1,3km ZO
159821	Droogte I	proefsleuvenonderzoek	molens, ploegsporen	middeleeuwen, late middeleeuwen, nieuwe tijd	1,7km NO
207268	Ralingen	proefsleuvenonderzoek	vondstenconcentraties en losse vondsten: aardewerk, lithisch materiaal	steentijd, late ijzertijd	1,5km WZW
207270	Brieiken	proefsleuvenonderzoek	gracht, aardewerk	13de-14de eeuw	450m NW
215604	Hoevestraat	proefsleuvenonderzoek	grachten, sporen	nieuwe tijd	750m NNO
217870	Ralingen	proefsleuvenonderzoek	paalsporen, kuilen, grachten, greppels, aardewerk	Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwste tijd	970m WZW
970521	Overdam (E146)	archeologische veldkartering	archeologische objecten, losse vondsten: lithisch materiaal, aardewerk	steentijd (epi-paleolithicum tot laat-neolithicum), volle middeleeuwen	1,7km ZW
970525	Ralingen (E105)	veldkartering	vondstenconcentraties: aardewerk	Romeinse tijd	1,3km WZW
970531	Ralingen (E167)	proefsleuvenonderzoek, opgraving	vondstenconcentraties: aardewerk	volle middeleeuwen	1,4km WZW
970538	Kromvelde (E131)	archeologische veldkartering	losse vondsten: lithisch materiaal	laatpaleolithicum	1,5km WZW
970539	Kwade Weg (E351)	archeologische veldkartering	bovmaterialen, vondstenconcentraties: aardewerk	Romeinse tijd	1,1km NW
970541	Asschout (E357)	erfgoedonderzoek	molens	late middeleeuwen	1,6m NW
970543	Ralingen (E85/86/87)	archeologische veldkartering	losse vondsten: lithisch materiaal	steentijd	2km WZW
972070	Langerbrugge (EV2)	erfgoedonderzoek	losse vondsten: metaal	middeleeuwen	2km ONO
972071	Evergem-Ralingen	veldkartering, luchtfotografie, opgraving	grafheuvels, vlakgraven, crematiegraven, silo's, vondstenconcentraties: lithisch materiaal	laat-paleolithicum, midden bronstijd, late ijzertijd, volle middeleeuwen	530m WZW
972072	Vierlinden (E11)	erfgoedonderzoek, toevalsvondsten, opgraving	munten, losse vondsten	Midden-Romeinse tijd, 17de eeuw	1,3km NW
972075	Ralingen (E45/122)	archeologische veldkartering, erfgoedonderzoek	vondstenconcentraties: aardewerk	Midden-Romeinse tijd	930m WZW
972076	Spoorwegstraat (EV3)	opgraving	site met walgracht, laag met nederzettingssceramiek, nederzettinssporen, vondstenconcentraties: aardewerk	La Tène, late ijzertijd, Midden-Romeinse tijd, volle middeleeuwen	180m WZW
972532	Kasteel Groenveld (EV8)	erfgoedonderzoek	motteheuvels, mottekastelen	16de eeuw	500m ZO
972537	In het Torenken	erfgoedonderzoek	site met walgracht	18de eeuw	1km NO
972538	Huis ter burcht	erfgoedonderzoek	kastelen (verdedigingswerken)	volle middeleeuwen	190m NO
972546	Groentjen 40 (EV11)	erfgoedonderzoek	sites met walgracht	late middeleeuwen	1,8km NW
972547	Kasteel van Evergem	toevalsvondsten	kastelen (verdedigingswerken)	late middeleeuwen	690m ZW
980655	Gent Wondelgem Industrieweg 14-16-18-20A	proefsleuvenonderzoek	paalkuilen, vaatwerk, gebouwplattegronden, percelsgreppels	metaaltijden, nieuwste tijd	870m Z
981173	Elslo	proefsleuvenonderzoek	grachten (infrastuctuur), greppels, aardewerk	middeleeuwen, nieuwe tijd	870m NO
981890	Hoevestraat	proefsleuvenonderzoek	Greppelsegmenten	nieuwe tijd, nieuwste tijd	1,9km Z

Figuur 20: Gekende CAI sites in de ruimere omgeving van het projectgebied (© Geopunt, OE)

820m ten westen van het projectgebied zijn vervolgens nog 4 Romeinse vlakgraven (veldgraven) en verschillende volmiddeleeuwse omgrachte woonerven (3 tot 5 hoofdgebouwen, een bijgebouw, 9 waterputten, 2 drenkkuilen en andere kuilen) ontdekt bij een opgraving tussen de Schoonstraat en Ralingen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 150262; VAN DE VIJVER *et al.* 2009).

Ook andere opgravingen (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummers 150273, 150618, 970531 en 972072) en proefsleuvenonderzoeken (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummers 151235, 159821, 207268, 207270, 215604, 217870, 980655 en 981173) in de omgeving van het huidige projectgebied wezen op bewoningssporen uit de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen. De aangetroffen archeologische sporen bevinden zich voornamelijk op de hoger gelegen zandruggen. Twee kasteelsites (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummers 972547 en 972532) en een gebouwplattegrond mogelijk uit de metaaltijden (CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, Inventarisnummer 980655; MESTDAGH & BARTHOLOMIEUX 2020) bevinden zich in de lager gelegen, nattere zones in het landschap.

2.2.3. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het plangebied lijkt op basis van het geraadpleegde kaartmateriaal, de foto's en de literatuur vanaf het midden van de 18de eeuw voornamelijk in gebruik geweest te zijn als weide- en akkerland, met enkele indicaties van bebouwing langs Hoeksken en aan de noordwestelijke grens. Binnen het projectgebied komt zeker vanaf 1971 bebouwing voor en in de decennia erna werd het terrein in verschillende fasen verder bebouwd.

De sedimenten aan het oppervlak werden afgezet in het Weichseliaan waardoor de aanwezigheid van prehistorische of historische bewoningssporen niet uit te sluiten zijn. De gunstige ligging van het projectgebied op de zuidelijke flank van lokale zandrug gelegen tussen twee riviervalleien laat vermoeden dat deze percelen gedurende de hele geschiedenis een aantrekkelijk gebied geweest zijn voor de mens. In het verleden werden reeds meermaals archeologische sporen aan de voet van dergelijke heuvelflanken geattesteerd. De archeologische bewoningssporen aangetroffen in de nabije omgeving bevinden zich daarbij op gelijkaardige topografische locaties als het plangebied. Het projectgebied heeft dus een gunstige landschappelijke ligging.

2.2.4. Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Tot op heden werd binnen het plangebied nog geen melding gemaakt van enige archeologische vondst. Het gebied lijkt ten minste vanaf het midden van de 18de eeuw voornamelijk gebruikt te zijn als weide- en akkerland. Tegen het einde van de 20ste eeuw wordt het plangebied bebouwd en verhard in verschillende fasen. Landschappelijk ligt het plangebied op een hogere zandrug tussen twee riviervalleien. In de omgeving zijn sites aangetroffen met eenzelfde landschappelijke ligging. Dit alles leidt tot de conclusie dat het projectgebied potentieel archeologische informatie kan bevatten

Het huidige bodemgebruik als woonzorgcentrum zorgt ervoor dat grote delen van het projectgebied al bebouwd zijn, met gebouwen die een kelderverdieping hebben. Rond deze bebouwing zijn verharde zones aanwezig. Dit bodemgebruik heeft een negatieve invloed op de bewaring van het bodemarchief op het projectgebied.

2.2.5. Synthese

Op basis van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen als volgt beantwoord worden:

- *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?*

Het plangebied lokaliseert zich in de Vlaamse Vallei, meer bepaald in het kommengebied van Sleidinge. Het projectgebied bevindt zich op de zuidelijke flank van één van de lage ruggen die wordt omringd door twee riviervalleien. Samen met de vermoedelijke droge zandbodem zorgen deze landschappelijke factoren voor een behoorlijk archeologisch potentieel van dit terrein.

- *Welke evolutie kende het landgebruik en welke invloed heeft dit gebruik op de bewaring van het potentieel aanwezige archeologisch erfgoed?*

Op het projectgebied is momenteel het woonzorgcentrum Ter Caele aanwezig. Naast de aanwezige bebouwing is ook de topografie van het projectgebied antropogeen beïnvloed. Dit doet vermoeden dat de aanwezige natuurlijke bodem aan recente antropogene invloeden is blootgesteld. Een deel of het volledige eventueel aanwezige archeologisch erfgoed zal bij deze processen zijn aangetast.

- *Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites? Wat is de aard, datering en bewaring?*

Op basis van dit bureauonderzoek zijn er geen concrete aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een of meer archeologische sites.

- *Wat is het archeologisch potentieel van het projectgebied?*

Op basis van de archeologische voorkennis, de geologische en bodemkundige gegevens en het gebruik van het projectgebied volgens de historische kaarten en luchtfoto's is er sprake van een behoorlijk archeologisch potentieel van het projectgebied. Sinds de tweede helft van de 20ste eeuw komen echter bebouwing en verhardingen voor binnen het projectgebied. De gebouwen werden telkens onderkelderd. De geplande ingrepen bevinden zich voornamelijk in reeds verstoorde zones.

- *Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?*

Het projectgebied is 7725m² groot. De geplande werken omvatten de afbraak van een bestaande vleugel van het Woonzorgcentrum Ter Caele en de bouw van een nieuwe vleugel (1970m²) met meerdere verdiepingen en ondergrondse parking (3,50m diep). Ten oosten en westen van deze nieuwbouw worden zones verhard (tot 0,80m diepte) en de aanleg van een wadi en rioleringsputten voorzien. De oostelijke bestaande vleugel wordt in eerste instantie bewaard, maar wordt deels afgebroken na de opbouw van de nieuwe vleugel.

De bouwwerken en het ermee gepaard gaande verkeer vormen een reële bedreiging tegenover het potentieel aanwezige bodemarchief over het volledige projectgebied. Het projectgebied werd echter sinds de tweede helft van de 20ste eeuw bebouwd, onderkelderd (tot minimaal 2m diep) en verhard, waardoor het potentieel aanwezige bodemarchief reeds werd verstoord bij voorgaande bouwwerken, zeker op de zones die momenteel bebouwd zijn. In totaal bedreigen de nieuwe bouwwerken zo'n 5800m² waarvan op z'n minst 3700m² op heden is bebouwd en onderkelderd of verhard.

- *Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?*

Een eventuele archeologische site binnen het projectgebied zou nieuwe informatie bieden op de geschiedenis van de gemeente Evergem in het algemeen. Afhankelijk van de aard van de eventueel aanwezige archeologische site zal blijken of er enig kennispotentieel is op regionaal en Vlaams niveau.

2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan de aanwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied niet worden uitgesloten. Om met zekerheid informatie te verkrijgen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het plangebied en een aangepast programma van maatregelen op te stellen, zijn geen bijkomende fasen van vooronderzoek nodig.

Een veldkartering is voor dit projectgebied niet aangewezen. De oppervlakte is namelijk bebouwd en onderkelderd geweest. Er worden weinig intacte bodems met *in situ* vondsten verwacht. Het bodemgebruik in het verleden zal vrij veel ruis opleveren voor relevante resultaten van een veldkartering (visueel of metaaldetectie). Geen enkel deel is in gebruik als akkerland, wat de ideale omstandigheid is voor het uitvoeren van een veldkartering. Dit type onderzoek is niet aangewezen voor het plangebied en zou geen enkele potentiële kennisvermeerdering met zich mee brengen.

Hetzelfde geldt voor geofysisch onderzoek, dat met name nuttig is voor grootschalige en voornamelijk lineaire sporen te herkennen. Methodes zoals veldkartering en geofysische onderzoek laten bovendien niet toe met zekerheid uitspraken te doen over de datering van de mogelijk aanwezige sporen en in te schatten wat de bewaringsgraad van de site is.

Een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek zijn evenmin aangewezen. Op basis van het bureauonderzoek lijkt het plangebied geen duidelijk potentieel aan steentijdsites te bevatten maar de geologische en bodemkundige setting sluiten een bewaard loopoppervlak of afgedekte niveaus met een potentieel *in situ* steentijdsite niet uit. Landschappelijk gezien ligt het plangebied op de zuidelijke flank van lokale zandrug tussen twee riviervalleien waarlangs prehistorische sporen niet uit te sluiten zijn. Het projectgebied werd echter zeker sinds de tweede helft van de 20ste eeuw bebouwd, onderkelderd (tot minimaal 2m diep) en verhard, waardoor zowel de bodem als ook het potentieel aanwezige bodemarchief vermoedelijk grotendeels reeds werden verstoord bij voorgaande bouwwerken. Er resteren enkel beperkte zones waar mogelijk ongestoorde bodem aanwezig is, waarop weinig potentieel is tot kennisvermeerdering. Om deze reden zijn een landschappelijk bodemonderzoek, net als een proefsleuvenonderzoek, niet aangewezen voor dit projectgebied.

2.2.7. Samenvatting onderzoek

De initiatiefnemer wenst ter hoogte van Hoeksken 29 in Evergem (Oost-Vlaanderen) op een projectgebied van 7725m² een stuk van ruwweg 2000m² te ontwikkelen. Hiervoor vraagt hij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan. Voor de opmaak van het bureauonderzoek zijn verschillende gegevens geraadpleegd. Landschappelijk gezien ligt het projectgebied op de zuidelijke flank van lokale zandrug gelegen tussen twee riviervalleien in het kommengebied van Sleidinge. Archeologisch onderzoek in de nabije omgeving wees op de aanwezigheid van sporen uit de metaaltijden, Romeinse tijd en middeleeuwen. Dit in combinatie met de geraadpleegde historische bronnen en historisch kaartmateriaal, wijzen op een archeologisch potentieel van de regio rond het projectgebied.

De geplande werken omvatten de afbraak van een bestaande vleugel van het Woonzorgcentrum Ter Caele en de bouw van een nieuwe vleugel (1970m²) met meerdere verdiepingen en ondergrondse parking. Rondom de nieuwbouw worden zones verhard en de aanleg van een beperkte wadi, rioleringsputten (samen goed voor zo'n 1580m²). De bestaande oostelijke vleugel wordt in eerste instantie bewaard, maar afgebroken na de opbouw van de nieuwe vleugel en er wordt een open plein (2270m²) voorzien in de plaats. De bouwwerken en het ermee gepaard gaande werfverkeer vormen een reële bedreiging tegenover het potentieel aanwezige bodemarchief over het volledige projectgebied.

Het projectgebied werd zeker sinds de tweede helft van de 20ste eeuw bebouwd, onderkelderd (tot minimaal 2m diep) en verhard, waardoor het potentieel aanwezige bodemarchief reeds werd verstoord bij voorgaande bouwwerken, zeker in de zones die momenteel bebouwd zijn. In totaal bedreigen de nieuwe bouwwerken zo'n 5800m² waarvan op z'n minst 3700m² op heden is bebouwd en onderkelderd of verhard. Verder vooronderzoek op de beperkte onverstoorde zones heeft weinig potentieel tot kennisvermeerdering. Om deze reden zijn verdere archeologische vooronderzoeken niet aangewezen voor dit projectgebied.

HOOFDSTUK 2: BIBLIOGRAFIE EN BIJLAGEN

1. Bibliografie

ANTROP M., 2002. *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest, Versie 6.1*, opgemaakt door de Vakgroep Geografie van de UGent.

BORREMANS M., 2015. *Geologie van Vlaanderen*, Gent.

BOURGEOIS J., PARMENTIER F., ROMMELAER J. & VERMEULEN F., 1989. *Noodopgravingen in de landelijke nederzettingen uit de late ijzertijd, de Gallo-Romeinse periode en de late middeleeuwen te Evergem – Spoorwegstraat*. Vobov-info 34/35, 28-42.

BRUGGEMAN J. & REYNS N. 2010. *Archeologische opgraving Evergem – Christoffelweg*. Rapporten All-Archeo bvba 011, Bornem.

DEBRABANDERE F., DE VOS M., MENNEN V., RYCKEBOER H. & VAN OSTA W., 2010. *De Vlaamse gemeentenamen. Verklarend woordenboek*, Brussel.

De Moor G. & Heyse I., 1994. *Geomorfologische Kaart, Kaartblad Lokeren, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap*.

MESTDAGH B. & BARTHOLOMIEUX B., 2020. *Nota Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek Wondelgem Industrielaan (prov. Oost-Vlaanderen)*, Ingelmunster.

SEMEY J. & VANMOERKERKE J., 1983. *Opgraving van een circulaire structuur uit de metaaltijden te Evergem-Ralingen. Voorlopig verslag*. Vobov-info 11, 26-30.

VAN DE VIJVER M., KEPPENS K., SCHYNKEL E. & DALLE S., 2009. *Archeologisch onderzoek Evergem - Ralingen/Schoonstraat 23 februari tot 26 juni 2009*. KLAD-Rapport 14, onuitgegeven rapport.

VAN RANST E. & SYS C., 2000. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000)*. UGent.

Geraadpleegde websites:

<https://cai.onroenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 20/05/2021)

(De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.)

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 20/05/2021)

<https://geo.onroenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 20/05/2021)

<http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 20/05/2021)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/> (geraadpleegd op 20/05/2021)

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2021a. *Evergem*. In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/themas/14173> op 20/05/2021 10:20

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2021b. *Kasteel Huis ter Burcht*. In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/33816> op 20/05/2021 8:35

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2021c. *Kasteel van Evergem*. In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/33915> op 20/05/2021 8:41

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2021d. *Kasteel Groenveld*. In Inventaris Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/33755> op 20/05/2021 9:15

